

Jak założyć wspólną straż gminną dla sąsiadujących gmin?

**Poradnik dla przedstawicieli
samorządów z województwa
kujawsko-pomorskiego**

**CLEAN
AIR
FUND**

**polski
alarm
smogowy**

**BYDGOSKI ALARM
SMOGOWY**

Od 01.01.2024 r. w woj. kuj-pom obowiązuje zakaz użytkowania bezklasowych pieców na paliwa stałe, tzw. kopciuchów (Uchwała nr. VIII/136/19 z 24.06.2019 r. i Uchwała nr XXXV /510/21 z 30.08.2021 r). Pomimo obowiązującego terminu, w gminach województwa nadal pozostaje ponad 120 tys. starych pieców (dane z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków z czerwca 2024 r.)

W procesie implementacji przepisów antysmogowych, ważnym narzędziem, które mają do dyspozycji gminy jest kontrola przydomowych palenisk. Najlepiej z tym zadaniem radzą sobie straże gminne i miejskie dysponujące odpowiednimi zasobami do przeprowadzania kontroli i dyscyplinowania mieszkańców łamiących obowiązujące przepisy. Niestety, w województwie kujawsko-pomorskim na 144 gminy tylko 22 posiadają straże miejskie lub gminne. Mniejszym gminom wiejskim lub wiejsko-miejskim trudno jest samodzielnie założyć i utrzymać jednostkę straży gminnej. Dlatego przygotowaliśmy poradnik popularyzujący pomysł na zakładanie wspólnych straży gminnych przez sąsiadujące ze sobą w obrębie jednego województwa gminy. Podobne jednostki funkcjonują już w województwach na południu Polski.

Poradnik powstał w ramach projektu „Na straży czystego powietrza” z grantu Nasze Powietrze finansowanego przez Polski Alarm Smogowy i Fundację Clean Air Fund.

Proces powoływania wspólnej straży gminnej

Powołanie straży gminnej dla sąsiadujących gmin, tzw. straży międzygminnej jest regulowane ustawowo. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779, z późn. zm.) gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą zawrzeć, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, porozumienie o utworzeniu wspólnej straży.

W przypadku nieotrzymania opinii gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą zawrzeć porozumienie o utworzeniu wspólnej straży po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.

Stosownie do art. 3 ust. 2 powyższej ustawy porozumienie pomiędzy gminami powinno określać w szczególności:

- zasięg terytorialny działania wspólnej straży;
- sposób finansowania wspólnej straży;
- radę gminy, która nada regulamin wspólnej straży i może ją rozwiązać;
- wójta, burmistrza (prezydenta miasta), któremu wspólna straż będzie podlegać.

Gdzie funkcjonują wspólne straże gminne?

- Lyski, Jejkowice i Gaszowice (województwo śląskie)
- Miasto Ople i Komprachcice (województwo opolskie)
- Lubomnia i Gorzyce (województwo śląskie)
- Racibórz, Krzyżanowice i Kornowac (województwo śląskie)

Wspólna straż gminna na przykładzie gmin Lyski, Jejkowice i Gaszowice

Wspólna straż gminna dla gmin Lyski, Jejkowice i Gaszowice została utworzona na bazie straży gminnej w Lyskach i na mocy porozumienia zawartego przez wójtów wszystkich trzech gmin 2 grudnia 2015 roku (załącznik 1, str. 17 i 18)

W porozumieniu ustalono zasięg terytorialny Straży w granicach administracyjnych wszystkich 3 gmin. Założono, że wydatki Straży pokrywane będą z budżetu gminy Lyski, przy czym obie gminy, Gaszowice i Jejkowice zobowiązują się do przekazywania na konto gminy Lyski, każda po 20% wydatków bieżących wspólnej Straży Gminnej. W porozumieniu zapisano również, że strażnicy będą wykonywali zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikającego z ustaw i aktów prawa miejscowego, w czasie 8 godzin raz w tygodniu na terenie Gminy Gaszowice, 8 godzin raz w tygodniu na terenie Gminy Jejkowice. Pozostałe 8 godzin etatu przeznaczone będą na prowadzenie spraw administracyjnych.

Strony porozumienia wyznaczyły Radę Gminy Lyski jako właściwą do uchwalenia regulaminu Straży, wójta gminy Lyski jako władnego do nadania regulaminu Straży. Tym samym wspólna straż ma podlegać Wójtowi Gminy Lyski.

Przed podpisaniem porozumienia między gminami, rada każdej z trzech gmin musiała podjąć uchwałę upoważniającą wójta danej gminy do zawarcia porozumienia w sprawie wspólnej straży (załącznik 2, str. 19).

Dlaczego warto powołać straż międzygminną?

Na gminy nakładane są nowe obowiązki związane z ekologią. Wraz z 1 stycznia 2024 roku w województwie kujawsko-pomorskim, zgodnie z zapisami tzw. uchwały antysmogowej, wszedł w życie zakaz użytkowania bezklasowych pieców na węgiel i drewno, tzw. kopciuchów.

Dodatkowo w związku z nowelizacją ustawy Prawo Wodne, gminy mają nowy obowiązek przeprowadzenia ewidencji oraz kontroli zbiorników bezodpływowych na swoim terenie, czyli szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przepisy antysmogowe oraz te związane ze zbiornikami bezodpływowymi o wiele łatwiej egzekwować, jeśli samorząd ma do dyspozycji straż miejską lub gminną. Strażnicy podczas kontroli pieców, sprawdzają tabliczki znamionowe na urządzeniach, dokumentację techniczną urządzeń, a przy kontroli szamb umowy zawartą z przedsiębiorcą na odbiór nieczystości oraz dowody potwierdzające uiszczenie opłat za tę usługę.

W przypadku, gdy w gminie nie ma straży, kontrole powinny być przeprowadzane przez urzędników gminnych, co często jest o wiele mniej skutecznym rozwiązaniem. Urzędnicy nie przeprowadzają kontroli w godzinach wieczornych oraz podczas weekendów. Ponadto możliwość dyscyplinowania mieszkańców przez urzędników jest ograniczona, ponieważ pracownicy urzędów nie mogą wystawiać pouczeń oraz mandatów.

Między innymi również z tego względu kontrole przeprowadzane przez urzędników nie są traktowane poważnie, niekiedy urzędnicy spotykają się z brakiem należytego szacunku, nie są wpuszczani do domów, itp. To zniechęca ich do przeprowadzania działań kontrolnych i w ostatecznym rozrachunku obowiązujące przepisy nie są egzekwowane, stając się tym samym martwym prawem.

Straż międzygminna jest dobrym rozwiązaniem, w szczególności dla mniejszych gmin wiejskich i wiejsko-miejskich.

Po pierwsze w przypadku niewielkiej liczby mieszkańców, liczba ewentualnych interwencji koniecznych ze strony straży gminnej jest również mniejsza. W tym przypadku utworzenie osobnej i niezależnej jednostki może okazać się nieuzasadnione.

Po drugie koszt założenia odrębnej jednostki jest nieporównywalnie wyższy niż jej współdzielenie. Gmina musi samodzielnie pokryć koszty radiowozu, umundurowania, etatów, kosztów administracyjnych, itd.

Warto wspomnieć także o oszczędności czasu. Jeśli gmina podpisze porozumienie z gminą sąsiadującą, która dysponuje już swoją jednostką wówczas nie musi tworzyć całej struktury od początku.

Tutaj należy również podkreślić korzyści dla gmin, które już mają swoją straż i chcą podpisać porozumienie z gminą lub gminami sąsiadującymi. Dzięki takiemu rozwiązaniu gmina może zredukować obciążenia, podzielić się kosztami administracyjnymi, kosztami utrzymania radiowozu, sprofesjonalizować jednostkę dzięki zatrudnieniu nowych osób na kolejne stanowiska strażnicze.

Zadania gminy w zakresie ochrony środowiska

Do zadań własnych gminy w obszarze ochrony środowiska wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym – art.7. (zadania własne gminy) należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w sprawach:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz
- ochrony zdrowia
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli

Podsumowanie podstaw prawnych dających uprawnienia straży gminnej związane z ochroną środowiska:

1. ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych Dz.U. 2021.1763 t.j.
2. art. 191 w związku z art. 155 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, z późn. zm.), dotyczącym naruszenia zakazu termicznego przekształcania odpadów, głównie w instalacjach grzewczych budynków i na powierzchni ziemi;
3. art. 334 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.), dotyczącym uchwały Nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw zwana uchwałą antysmogową oraz uchwały Nr XXXV /510/21 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 30 sierpnia 2021 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji , w których następuje spalanie paliw zwana uchwałą antysmogową
4. art. 10 ust. 2, 2a, 2b i 2c ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2019 r. poz. 2010, z późn. zm.),

dotyczących niewykonywania przez właścicieli nieruchomości obowiązków określonych w art. 5 i 6 ww. ustawy

5. ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, z późn. zm.);

6. ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1610);

7. ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.);

8. ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1895);

9. ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2019 r. poz. 521).

Obowiązki straży miejskiej z zakresu ochrony środowiska na przykładzie Torunia

1. kontrola miejsc dzikich wysypisk śmieci,

2. kontrola miejsc nielegalnego wycinania drzew,

3. kontrola w zakresie spalania odpadów,

4. reagowanie w sytuacji pojawienia się dzikich zwierząt w mieście

5. egzekwowanie przepisów ustawy o ochronie zwierząt,

6. kontrola nieruchomości w zakresie umów na wywóz odpadów komunalnych i opróżniania zbiorników bezodpływowych,

7. wraki pojazdów,

8. reagowanie w sytuacji naruszenia przepisów Ustawy o odpadach, Ustawy o ochronie środowiska, Ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym,

9. działania edukacyjne oraz prewencyjno – profilaktyczne.

Zadania straży wynikające z ustawy o stażach gminnych z dnia 29 sierpnia 1997 r

1. ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych;
2. czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym;
- 2a. kontrola publicznego transportu zbiorowego - w zakresie określonym w art. 45 kontrola dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1371);
3. współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;
4. zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia;
5. ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej;
6. współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych;
7. doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorznięcia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób;
8. informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
9. konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy

Struktura organizacyjna straży gminnych i miejskich

W gminach, w których organem wykonawczym jest burmistrz (prezydent miasta), straż funkcjonuje pod nazwą „straż miejska”, natomiast w pozostałych „straż gminna”.

Uchwała o powołaniu straży gminnej podejmowana jest na posiedzeniu Rady Gminy, po wcześniejszym zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji i zawiadomieniu wojewody. W przypadku nieotrzymania opinii rada gminy może utworzyć straż po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.
- art. 2 ust.2 ustawa o straży gminnej.

Straż jest jednostką organizacyjną gminy, która może funkcjonować jako odrębna jednostka budżetowa lub stanowić komórkę organizacyjną jako wydział gminy. Funkcjonowanie straży jako wydziału gminy jest rozwiązaniem powszechnym, w przeciwieństwie do odrębnej jednostki budżetowej, która działa w oparciu o własne, niezależne od gminy struktury organizacyjne włączając kadry i księgowość co w znacznym stopniu zwiększa koszty powołania i funkcjonowania straży.

O umiejscowieniu straży w strukturze urzędu gminy postanawia jej rada, natomiast regulamin straży określający jej strukturę organizacyjną nadaje wójt, burmistrz (prezydent miasta).

Komendant i stanowiska strażnicze

Organ wykonawczy gminy powołuje i odwołuje komendanta, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji. W przypadku nieotrzymania opinii wójt, burmistrz (prezydent miasta) może zatrudnić komendanta po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.

Przełożonym komendanta jest burmistrz (prezydent miasta), wójt i przed nim odpowiada z zakresu wykonywanych obowiązków. Art. 7 ustawa o straży gminnej.

Komendantem może być osoba, która spełnia wymagania określone w art.24 ustawy o straży gminnej oraz posiada wykształcenie wyższe oraz minimum 5 letni staż pracy.

Straż gminna obligatoryjnie musi posiadać w strukturach pracowniczych komendanta, w zależności od potrzeb ustanawia się inne stanowiska strażnicze. Dopuszcza się również powołanie straży z jednym strażnikiem na stanowisku komendanta.

Stanowiska strażnicze:

aplikant, młodszy strażnik, strażnik, starszy strażnik, młodszy specjalista, specjalista, starszy specjalista, młodszy inspektor, inspektor starszy inspektor, zastępca kierownika, kierownik, zastępca naczelnika, naczelnika, zastępca komendanta, komendant.

Kto może zostać strażnikiem?

Strażnikiem może być osoba, która:

1. posiada obywatelstwo polskie;
2. ukończyła 21 lat;
3. korzysta z pełni praw publicznych;
4. posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe;
5. cieszy się nienaganną opinią;
6. jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym;
7. nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za ścigane z oskarżenia publicznego i umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
8. ma uregulowany stosunek do służby wojskowej

Strażnicy oraz osoby ubiegające się o przyjęcie do pracy w charakterze strażnika podlegają obowiązkowym badaniom lekarskim i psychologicznym.

Strażnika wyłania się po uprzednim naborze konkursowym zorganizowanym przez organy wykonawcze gminy i weryfikacji dokonanej w oparciu o art. 24 ustawy o straży gminnej powołanej w tym celu przez burmistrza (prezydenta miasta), wójta komisji.

Analogicznie charakter konkursowy naboru ma zastosowanie do stanowisk kierowniczych oraz na stanowisko komendanta.

Strażnik zatrudniany jest na okres próbny przez burmistrza (prezydenta miasta), wójta, w tym czasie zobowiązany jest do odbycia szkolenia podstawowego, które trwa jeden miesiąc i organizowany jest dla województwa kujawsko-pomorskiego w placówce Studium Szkolenia Specjalistycznego Służb Mundurowych w Gdańsku, przy ul. Wiosłowej 61. Koszt szkolenia na dzień 25 czerwca 2024 r wynosi 3220 zł brutto za jedną osobę. Szkolenie kończy się egzaminem i złożeniem ślubowania.

Po odbyciu szkolenia strażnik zobowiązany jest do odbycia przez okres jednego miesiąca zajęć praktycznych w strukturach działającej straży gminnej. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego taką praktykę bezpłatnie można odbyć w Straży Miejskiej w Nakle nad Notecią.

Po ukończeniu z wynikiem pozytywnym szkolenia podstawowego, strażnika można zatrudnić na czas określony nie dłuższy niż 3 lata albo na czas nieokreślony. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od zatrudnienia strażnika na czas określony, jeżeli posiada on odpowiednie przygotowanie do pracy w straży.

Strażnik nie może bez zezwolenia komendanta podejmować innego zajęcia zarobkowego.

W sprawach dotyczących strażników, a nieuregulowanych w ustawie, mają zastosowanie przepisy o pracownikach samorządowych. Obowiązki i prawa innych pracowników zatrudnionych w straży reguluje ustawa z dnia 2 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych.

Nadzór nad strażą gminną / miejską

Do zadań własnych gminy w obszarze ochrony środowiska wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym – art.7. (zadania własne gminy) należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w sprawach:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz
- ochrony zdrowia
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli

Analiza zasadności zakładania straży gminnej w oparciu o zakres wykonywanych zadań i aspekt kosztowy - zadania straży gminnej wynikające z artykułu 11 o strażach gminnych

Ochrona spokoju i spokoju w miejscach publicznych

1. Bezpieczna szkoła

W celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom udającym się do szkoły jak i wracającym do domu strażnik gminny może wykonywać patrole w zakresie zachowania małoletnich korzystających z oznakowanych przejść dla pieszych. Ponadto po zakończonych zajęciach lekcyjnych oraz w czasie przerwy wakacyjnej staż gminna może doglądać tereny szkół /przedszkoli zapewniając w ten sposób ochronę wyposażenia oraz ochronę mienia placówek, w tym placów zabaw.

2. Edukacja dzieci, młodzieży

Organizacja spotkań z dziećmi, młodzieżą w ramach bezpiecznych ferii lub wakacji, podczas których strażnicy miejscy mogą przekazywać informacje o działalności strażników, wskazywać jak powinno wyglądać bezpieczne miejsce do zabaw, jak reagować w kontaktach z obcymi osobami jak się zachować podczas spotkania agresywnego psa oraz o zagrożeniach środowiska, zanieczyszczeniach powietrza, którym oddychamy na co dzień, wód w tym rzek i cieków wodnych.

3. Interwencje wobec nietrzeźwych

Strażnicy Gminni mogą sprawdzać legalność dystrybuowania alkoholu w oparciu o zezwolenia wynikające z przepisów prawa oraz udzielać pouczeń, nakładać mandaty karne za usiłowanie spożycia alkoholu bądź spożywanie go w miejscach zabronionych, kierować wnioski do sądu, doprowadzać nietrzeźwych do miejsca zamieszkania, do policji celem wytrzeźwienia lub szpitala, gdy zagrożone są ich funkcje życiowe.

4. Bezdomność

Strażnicy docierają do bezdomnych i oferują możliwości wsparcia socjalnego, a w razie konieczności pomagają im w dotarciu do noclegowni. W razie konieczności funkcjonariusze udzielają pomocy przedmedycznej, w uzasadnionych sytuacjach wzywają do nich pogotowie ratunkowe. Natomiast osoby nietrzeźwe przewożą do Policji celem wytrzeźwienia.

5. Dbanie o zwierzęta

Szeroki zakres obowiązków wykonują strażnicy gminni w zakresie ochrony zwierząt gospodarskich i domowych – zapobieganie bezdomności zwierząt. Należy tu podkreślić również troskę o porzucone, ranne lub chore zwierzęta. Realizując w ten sposób obowiązki zawarte w Ustawie o ochronie zwierząt.

7. Inne zdarzenia wymagające interwencji funkcjonariuszy:

- zakłócanie ciszy nocnej,
- niszczenie mienia (np. malowanie graffiti na budynkach),
- nieobyczajne zachowanie,
- śmiecenie w miejscach publicznych,
- łamanie zakazu palenia w miejscach publicznych,
- plakatowanie w miejscach zabronionych oraz bez zgody Urzędu Gminy.

Ochrona środowiska

1. Odpady

Działania funkcjonariuszy mające na celu poprawę stanu czystości i porządku na terenie gmin. Popularyzacja zasad utrzymania czystości w lokalnych mediach.

Kontrola w gminie przestrzeganie przepisów porządkowych między innymi takich jak: segregowanie odpadów oraz gromadzenie ich w przeznaczonym do tego celu pojemnikach i workach, zakaz spalania odpadów, wylewanie nieczystości ciekłych w miejsce niedozwolone, wyrzucanie śmieci na łąki, pola do lasu, niszczenie roślinności.

Kontrola punktów skupu złomu zgodnie z Ustawą o odpadach. W wyniku naruszenia przepisów Ustawy o odpadach może być cofnięte zezwolenie na prowadzenie działalności polegającej na przyjmowaniu elementów metalowych.

2. Montaż i kontrola foto pułapek

Kontrola środowiska przy użyciu foto pułapek pozwala skutecznie zwalczać przestępczość środowiskową. Dzięki tej technologii i zaangażowaniu funkcjonariuszy możliwym staje się rejestracja dzikich wysypisk śmieci i sprawców czynu.

3. Poprawa jakości powietrza – kontrola palenisk

Działania funkcjonariuszy polegają między innymi na kontroli pieców C.O. opalanych paliwem stałym (węglem, miałem, drewnem, eko-groszkiem, peletem), sprawdzaniem czy przestrzegany jest zakaz spalania węgla brunatnego oraz paliw stałych z wykorzystaniem tego węgla, mułów flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem, paliw w postaci sypkiej, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu 3 mm wynosi więcej niż 15 %, biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20 % wilgotnego drewna lub odpadami (meble, śmieci, butelki plastikowe).

Ponadto strażnicy mogą równolegle prowadzić działania informacyjno – edukacyjne wśród lokalnej społeczności, sprawdzać źródło zakupu węgla, miału zgodnie z wymaganym certyfikatem jakości oraz sprawdzać wilgotność drewna przeznaczonego do spalania w piecach. Strażnicy mogą nakładać mandaty karne za naruszenie postanowień „uchwały antysmogowej” w tym w szczególności za użytkowanie pieców pozaklasowych zakazanych od 01 stycznia 2024 r.

4. Kontrole szamb oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

W związku z nowelizacją ustawy Prawo Wodne, gminy mają obowiązek przeprowadzenia ewidencji oraz kontroli zbiorników bezodpływowych na swoim terenie. Dlatego też funkcjonariusze Straży mogą przeprowadzać kontrole wszystkich posesji na terenie miasta, na których znajdują się szamba i przydomowe oczyszczalnie ścieków. Strażnicy kontrolują, czy właściciele posiadają umowę zawartą z przedsiębiorcą na odbiór nieczystości oraz kontrolują dowody potwierdzające uiszczenie opłat za tę usługę (rachunki, faktury vat).

5. Inne działania

- karanie osób zajmujących się zrywaniem lub sprzedażą roślin pod ochroną np. jemioly, konwalii,
- sprawdzanie opłat za wywóz nieczystości, ustalenie ilości osób zameldowanych i zgłoszonych do naliczenia opłaty,
- egzekwowania od właścicieli nieruchomości właściwego wykonywania obowiązku utrzymywania porządku i czystości oraz utrzymania zimowego.
- kontrola miejsc nielegalnego wycinania drzew,

Czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym

1. Blokada na koła samochodowe

Strażnicy zakładają blokady na koła samochodu, kiedy pojazd został pozostawiony w miejscu, gdzie jest to zabronione, lecz nie utrudnia ruchu lub nie zagraża bezpieczeństwu.

Straż Gminna jest uprawniona unieruchomić pojazd stosując blokadę na koło w przypadku zaparkowania auta w niedozwolonym miejscu i przy niestosowaniu się do znaków drogowych informujących o zakazie postoju i zatrzymywania się. Jest zgodne z art. 130a pkt 8 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku prawo o ruchu drogowym. Kierowcy mogą zostać ukarani przez Straż Gminną np. za niewłaściwe parkowanie w miejscu niedozwolonym lub jazdę bez uprawnień.

2. Piesi oraz rowerzyści – wykroczenia drogowe

Funkcjonariusze mogą nakładać mandaty karne na posiadaczy rowerów, hulajnóg elektrycznych i motorowerów do maksymalnej pojemności skokowej pojazdu 50cm. Ponadto strażnicy mogą kontrolować uprawnienia do parkowania na miejscach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz nakładać mandaty w wysokości 800 zł w przypadku parkowania w miejscu dla osoby niepełnosprawnej przez osobę pełnosprawną.

Współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych

1. Zabezpieczenie imprez kulturalno – rozrywkowych

Strażnicy gminni posiadają uprawnienia do zabezpieczania uroczystości organizowanych na terenie gminy. Są to uroczystości i imprezy kulturalno – rozrywkowe, uroczystości religijne i państwowe przypadające również w niedziele i święta.

Na terenie gminy Nakło n/Notecią Straż Miejska w roku 2023 zabezpieczyła ład i porządek publiczny podczas 25 wydarzeń.

Przykładem zabezpieczenia zdarzeń religijnych jest np. obecność strażników na cmentarzach w okresie Wszystkich Świętych. Strażnicy mogą przypominać o zachowaniu szczególnej ostrożności podczas wizyt na cmentarzach oraz sprawdzać legalność handlu prowadzonego w rejonie cmentarzy, weryfikują, czy stoiska są rozstawiane zgodnie z wydanymi decyzjami i czy nie utrudniają ruchu pieszego i kołowego prowadzonego w rejonie cmentarzy handlu okolicznościowego.

Pozostałe zadania straży gminnej:

- **Kontrola publicznego transportu zbiorowego - w zakresie kontroli dokumentów związanych z wykonywaniem publicznego transportu zbiorowego ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym;**
- **Współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;**
- **Zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia;**
- **Ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej;**
- **Informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;**
- **Konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.**

Zakres działań straży gminnej wykazuje szerokie spektrum obejmujące bezpieczeństwo publiczne, działalność edukacyjną i integracyjną.

Straż gminna może wpływać na stan poczucia bezpieczeństwa publicznego w lokalnej społeczności. Wynika to z faktu, iż straż miejska jako samorządowa formacja, ma za zadanie pełnić służebną rolę w stosunku do społeczności lokalnej.

Aby osiągnąć te cele konieczna jest usystematyzowana i czytelna organizacja pozwalająca ingerować we wszystkie dziedziny życia społecznego zgodną z linią kompetencji ustawowych.

Straż gminna stanowi filar pozwalający gminie realizować zadania publiczne i przyczynia się do organizacji, porządku i bezpieczeństwa mienia obywateli oraz mienia społecznego.

Zadania spoczywające na strażnikach obejmują działania, które w zdecydowanym zakresie nie mogą być realizowane przez urzędników gminnych, przede wszystkim postępowanie mandatowe, kontrola ruchu drogowego, przestrzeganie porządku i organizacja imprez kulturalnych, konwojowanie dokumentów dla potrzeb gminy, ochrona obiektów komunalnych, szkół, przedszkoli.

Niepowołanie straży gminnej powoduje, że realizacja zadań publicznych spoczywających na gminie oparta jest na świadczeniu usług przez firmy zewnętrzne.

Ochrona obiektów, konwojowanie, organizacja imprez, przekazywanie zwierząt bezdomnych do schronisk to wydatki ponoszone przez gminę rzędu od 200 zł do 2000 zł za jednostkową usługę. Oprócz czynności redukujących wydatki z budżetu strażnicy w znacznym stopniu przyczyniają się do zwiększenia wpływów w wyniku uprawnień do karania mandatami za wykroczenia w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o odpadach, uchwały antysmogowej oraz wykroczeń drogowych.

Czy warto tworzyć straż gminną? Zdecydowanie tak! Strażnicy swoją pozycją wzbudzają respekt i szacunek co powoduje skuteczniejsze egzekwowanie przepisów, mają wpływ na elastyczną realizację zadań publicznych gminy oraz budują bezpieczeństwo mieszkańców.

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 7 stycznia 2016 r.

Poz. 77

Elektronicznie podpisany przez:
IWONA ANDRUSZKIEWICZ; **LIŚKI URZĄD WOJEWÓDZKI**
Data: 2016-01-07 14:17:57

Porozumienie zawarte w dniu 2 grudnia 2015 r. w Lyskach

pomiędzy:

Gminą Lyski reprezentowaną przez Grzegorza Gryta	-	Wójta Gminy Lyski,
Gminą Gaszowice reprezentowaną przez Pawła Bugdola	-	Wójta Gminy Gaszowice,
Gminą Jejkowice reprezentowaną przez Marka Bąka	-	Wójta Gminy Jejkowice.

Działając na podstawie:

- 1) art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1383 z późn. zm.) oraz;
- 2) Uchwały nr RG.0007.92.2015 Rady Gminy Lyski z dnia 28 października 2015 r. w sprawie zawarcia porozumienia z Gminami Gaszowice i Jejkowice;
- 3) Uchwały nr OG-BR.0007.13.68.2015 Rady Gminy Gaszowice z dnia 29 października 2015r. w sprawie zawarcia porozumienia z Gminami Lyski i Jejkowice;
- 4) Uchwały nr X/50/2015 Rady Gminy Jejkowice z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie zawarcia porozumienia z Gminami Lyski i Gaszowice; o następującej treści:

§ 1. Strony niniejszego porozumienia tworzą wspólną Straż Gminną zwaną dalej Strażą.

§ 2. Ustala się zasięg terytorialny Straży w granicach administracyjnych Gminy Lyski, Gminy Gaszowice i Gminy Jejkowice.

§ 3. 1. Straż pokrywa swoje wydatki bezpośrednio z budżetu Gminy Lyski.

2. Gmina Gaszowice pokrywa 20% kosztu utrzymania Straży wg następującego wyliczenia: całkowity roczny plan (wykonanie) wydatków bieżących Straży wynikający z budżetu Gminy Lyski, pomnożony przez 20%.

3. Gmina Jejkowice pokrywa 20% kosztu utrzymania Straży wg następującego wyliczenia: całkowity roczny plan (wykonanie) wydatków bieżących Straży wynikający z budżetu Gminy Lyski, pomnożony przez 20%.

4. Wysokość planowanych kosztów utrzymania Straży w kolejnym roku budżetowym strony uzgadniają na piśmie najpóźniej do 30 października roku poprzedniego. W roku 2015 strony uzgodnią koszt utrzymania Straży do dnia 15 grudnia.

5. Gminy Gaszowice i Jejkowice będą przekazywały na konto Gminy Lyski na podstawie wystawionej przez Wójta Gminy Lyski noty księgowej, co miesiąc z góry do 15-go danego miesiąca 1/12 kwoty wyliczonej zgodnie z zapisem § 3 ust. 2 i § 3 ust. 3 z tym, że w listopadzie przekażą kwotę w wysokości 2/12 za miesiąc listopad i grudzień.

6. Zwłoka w zapłacie powoduje obowiązek uiszczenia odsetek w wysokości ustawowej.

7. Ostateczne rozliczenie kosztów utrzymania za dany rok nastąpi do dnia 31 stycznia następnego roku kalendarzowego.

Załącznik 1 – Porozumienie pomiędzy gminami Lyski, Jejkowice i Gaszowice

8. Strony dopuszczają możliwość zmiany planu wydatków Straży w ciągu roku kalendarzowego.
 9. Zmiana budżetu, o którym mowa w ust. 8 wymaga zgody pozostałych uczestników porozumienia.
 10. Sposób udziału Gmin Gaszowice i Jejkowice w kosztach majątkowych planowanych w danym roku budżetowym ustala się w drodze oddzielnych uzgodnień.
 11. Uzgodnienia, o których mowa w ust. 9 i ust. 10 mają formę pisemną.
 12. Koszty zakupów druków mandatów karnych dla każdej z gmin ponosi dana gmina.
 13. Wpływy finansowe z grzywien nałożonych w granicach administracyjnych porozumiewających się gmin stanowią dochód gminy, w której zostały nałożone.
- § 4. 1. Strażnicy będą wykonywali zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikającego z ustaw i aktów prawa miejscowego, w czasie 8 godzin raz w tygodniu na terenie Gminy Gaszowice (2 osoby x 8 godzin = 16 godzin) oraz 8 godzin raz w tygodniu na terenie Gminy Jejkowice (2 osoby x 8 godzin = 16 godzin) pozostałe 8 godzin etatu przeznaczone będą na prowadzenie spraw administracyjnych.
2. Czas wykonywania czynności na terenie Gminy Gaszowice oraz na terenie Gminy Jejkowice, Strażnicy będą potwierdzali we właściwych urzędach gmin.
 3. Koszty wynikające z wykonywania służby ponad ustalony czas pokrywa zainteresowana gmina w rozliczeniu rocznym.
- § 5. 1. Strony niniejszego porozumienia wyznaczają Radę Gminy Lyski jako właściwą do uchwalenia regulaminu Straży. Jeżeli Rada Gminy Lyski postanowi o umiejscowieniu Straży w strukturze Urzędu Gminy Lyski, strony niniejszego porozumienia wyznaczają jako władnego do nadania regulaminu Straży Wójta Gminy Lyski.
2. Wspólna Straż będzie podlegać Wójtowi Gminy Lyski.
 3. Porozumienie niniejsze zawarte jest na czas nieokreślony.
 4. Każda z porozumiewających się stron może wystąpić z niniejszego porozumienia z zachowaniem sześciomiesięcznego okresu wypowiedzenia.
- § 6. Wszelkie zmiany treści niniejszego porozumienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
- § 7. Ewentualne spory mogące wyniknąć z realizacji treści niniejszego porozumienia rozstrzygane będą przez właściwe sądy powszechne.
- § 8. Porozumienie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.
- § 9. Niniejsze porozumienie sporządzono w sześciu egzemplarzach, po dwa dla każdej ze stron.

Wójt Gminy Lyski

Grzegorz Gryt

Wójt Gminy Gaszowice

Paweł Bugdol

Wójt Gminy Jejkowice

Marek Bąk

Załącznik 2 – Uchwała Rady Gminy Jejkowice w sprawie zawarcia porozumienia z gminami Lyski i Gaszowice

**RADA GMINY
JEJKOWICE**

UCHWAŁA NR X/50/..... 2015

RADY GMINY JEJKOWICE

z dnia 9 listopada 2015 r.

w sprawie: zawarcia porozumienia z Gminami Lyski i Gaszowice

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1383 z późn. zm.) na wniosek Wójta Gminy Jejkowice po uzyskaniu pozytywnej opinii Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji

Rada Gminy Jejkowice

uchwala, co następuje:

§ 1

1. Zawrzeć porozumienie z Gminą Lyski i Gminą Gaszowice w sprawie utworzenia wspólnej Straży Gminnej.
2. Straż Gminna będzie umiejscowiona w strukturze Gminy Lyski.
3. Ustalić zasięg terytorialny Straży Gminnej w granicach administracyjnych Gminy Lyski, Gminy Gaszowice i Gminy Jejkowice.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jejkowice, a w szczególności upoważniając Go do zawarcia porozumienia z Gminą Lyski i Gminą Gaszowice.

§ 3

Uchwałę ogłasza się poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy, umieszczenie na stronie BIP.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Mieczysław Wojaczek